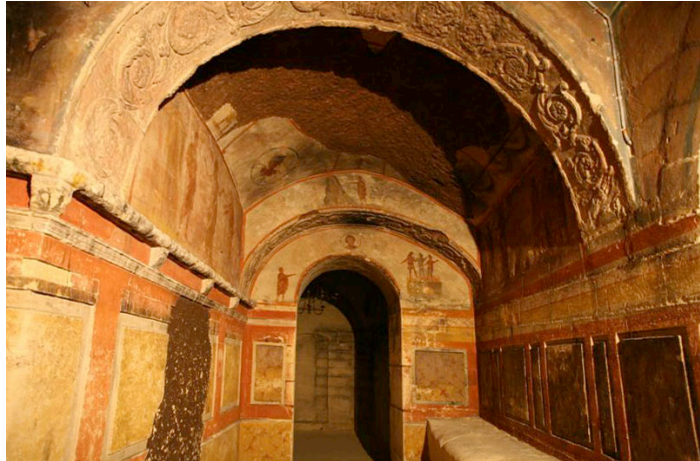

Deze route voert door Valkenburg Centrum. De route (blauw + rood) is 5 km lang. Ze vertelt de historie van begraven in Valkenburg en Rome, maar laat ook andere opmerkelijke zaken niet aan de beschouwer voorbij gaan.

Deze wandeling start met een bezoek aan de Romeinse Katakomben. Vandaar bezoeken wij de Algemene Begraafplaats Cauberg, daarna de Joodse Begraafplaats op de flanken van de Kasteelruïne, we lopen door het Wallenplantsoen, naar de HH. Nicolaas en Barbarakerk en Museum Land van Valkenburg.

Een bezoek aan de monumentale Romeinse Katakomben te Valkenburg is een belevenis. Deze zijn een zeer nauwgezette reconstructie van de 14 belangrijkste en mooiste catacomben te Rome.

Romeinse Katakomben,
Plenkertstraat 55,
6301 GL Valkenburg a/d Geul.
Tel.: 043-6012554
www.katakomben.nl

Begraven is een ritueel dat al bestaat sinds mensenheugenis. Vanaf de Middeleeuwen werd een overleden persoon veelal rondom of in de kerk begraven. Dat was ook in- en om de Middeleeuwse HH. Nicolaas en Barbarakerk te Valkenburg het geval. Mensen met een ander dan het R.K. geloof werden buiten de vestingstad Valkenburg begraven, langs de stadswal van het kasteel. Doordat op een gegeven moment de kerk en de ruimte daaromheen overvol raakte en de sociale hygiëne een belangrijke rol kreeg, verplaatste men in 1837 de begraafplaats naar de mergelhelling aan de Cauberg. Hierin werden grafmuren uitgehouwen waarin de lijkkisten worden geplaatst. Valkenburg heeft de oudste, nog bestaande wandgraven van Nederland. In landen als Spanje en Italië kom je dit vaak tegen.

Zeer bijzonder zijn ook de grafkapellen gebouwd met mergel, met grafkelders uitgegraven in de mergelwand, waarvan één naar ontwerp van architect dr. P. Cuypers. Uitgebreide informatie op de website: <http://www.mergel.nu/begraven.html> Start bij Station Valkenburg. Daar kunt u ook uw auto parkeren.

Het station van Valkenburg is gebouwd in 1853 en is daarmee het oudste nog bestaande station in Nederland. Het is geheel in mergelsteen opgetrokken. Ir. Jacobus Enschede liet zich inspireren door het in Tilburg gebouwde paleis voor koning Willem II.

Ga, met de rug naar het station staand, naar rechts dan eerste straat links (Sittarderweg). Bij hotel Juliana links en direct rechts Prinses Margrietlaan. Deze doorlopen tot de Prins Bernhardlaan, hier rechts af en eerste links over brug. Daarna rechts Plenkertstraat in, doorlopen tot aan de Romeinse Katakomben.

Bijna een eeuw geleden, tussen 1910 en 1913, zijn onder leiding van architect Pierre Cuypers, de Romeinse Katakomben; de begraafplaats voor Christenen in Rome, uiterst zorgvuldig gereconstrueerd. Het is een initiatief van de broers Jan (1872-1930) en Karel Diepen (1874-1954) die hiermee hun religieuze overtuiging konden laten zien. De keuze viel op een groeve aan de Plenkertstraat. De werkzaamheden startten daar in 1909.

Men koos ervoor om de oudste, beroemdste catacomben te verbeelden op korte afstand van elkaar. Men ging zich terdege oriënteren in Rome en slaagden er daarna in om in Valkenburg een perfecte imitatie tot stand te brengen. Het gangenstelsel beslaat vele kilometers. In de wanden zijn gaten uitgehakt waarin de doden werden gelegd, gewikkeld in doeken. De katacomben te Valkenburg bestaan uit een ingewikkeld stelsel van gangen, een waar labyrint, wat het onmogelijk maakt dit stelsel zonder gids te bezoeken.

Op deze wijze is een bijzonder fraai, historisch verantwoord en leerzaam archeologisch project gerealiseerd. Een bezoek aan deze Katakomben is zeer aan te bevelen.

We vervolgen nu de route en gaan, met de rug naar de Katakomben, rechts af richting centrum. Aan uw rechterhand de beroemde prehistorische Vuursteenmijntjes die zo mooi vanaf de straat te zien zijn. Meer dan 5000 jaar geleden groeven onze voorouders hier naar vuursteen om o.a. bijlen van te maken.

Blijf de Plenkertstraat volgen.

Hier het volgende Cuypers monument. Aan de rechterkant de ingang van het Openluchttheater (uit 1916), waar 's zomers muziek- en theatervoorstellingen te zien zijn.

Ernaast Villa Rozenheuvel, daarnaast de voormalige Protestantse kerk uit 1892, in de zogenaamde 'Waterstaatstijl' gebouwd. Achter deze kerk bevindt zich, in een grot in de helling, een grafkelder. Deze grafkelder is een eeuwigdurend familiegraf, maar is niet openbaar. Hier in zijn nissen aangebracht die nog vele

doodskisten met stoffelijke resten bevatten. In totaal zijn hier 12 personen bijgezet. Allen leden van de familie Loisel en Rensdorp. De familie Loisel bewoonde kasteel den Halder en een lid van de familie is burgemeester van Valkenburg aan de Geul geweest. Hij was ook eigenaar van de Fransche Molen, zo genoemd naar de franse oorsprong van de familie Loisel. De familie en de erfgenamen zijn nog steeds eigenaar van de groeve. De groeve werd door de familie oorspronkelijk gebruikt als wijnkelder. In een door een poort afgesloten linker gedeelte ligt een put met een doorsnee van 5 meter, die als ijskelder diende.

In 1891 is de grond voor de groeve in de Plenkert verkocht aan de Protestantse Gemeenschap en kon er een kerkje worden gebouwd.

Verderop rechts Villa Alpha, een imposant pand. Zoals vele monumentale panden in Valkenburg is ook dit met mergel gebouwd.

We blijven de Plenkertstraat volgen en volgen de bocht naar rechts. Aan de linkerkant de Grendelpoort (Maastrichter- of Bergerpoort) uit 13/14e eeuw. Vanuit Maastricht de toegangspoort tot de vestingstad Valkenburg. We buigen hier rechts met de bocht mee en lopen de Cauberg omhoog.

Nog vóór dat de Cauberg begint is er links tegen de muur bij de ingang van de Kasteelruïne een herdenkingsmonument, dat er aan herinnert dat op 29 september 1954 een ernstig busongeluk plaatsvond onder aan de Cauberg. Er kwamen daarbij 20 mensen om. Bij dat busongeluk werd ook een monument verwoest, ontworpen door de bekende architect Pierre Cuypers. Dit werd opgericht in 1889 ter herdenking dat Limburg 50 jaar bij Nederland hoorde.

Rechts, tegen de gevel van Restaurant Dionysos, zien we een kruis. In vroeger jaren werden overledenen op een draagbaar naar het kerkhof boven aan de Cauberg gedragen.

Onder aan het kruis stopte de lijkstoet, de dragers wisselden van plek en er werd een groet gebracht aan Christus aan het kruis.

Rechts zien we de ingang van de Gemeentegrot, een middeleeuwse bouwsteengroeve. In deze grot is een ondergrondse (schuil)kerk uit de Franse Tijd. Verder op de Cauberg ligt rechts de Lourdesgrot uit 1927, een vrijwel exacte kopie van de bekende grot in Lourdes, een meditatieplek in het drukke Valkenburg.

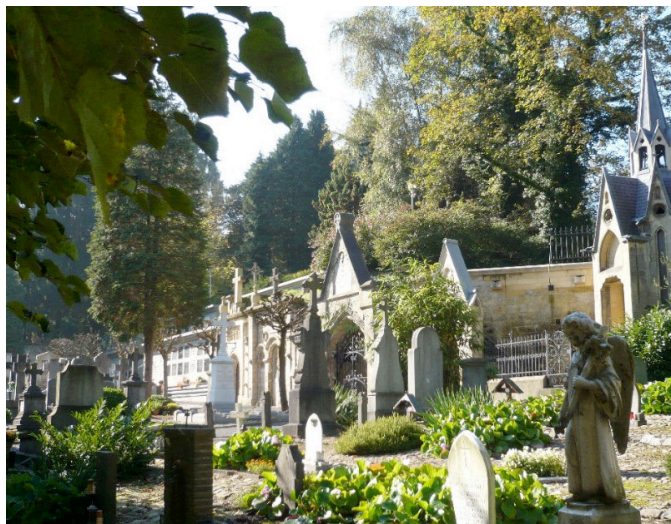
We steken over naar de ingang van de Algemene Begraafplaats Cauberg uit 1837. We lopen door de toegangspoort recht tegen de monumentale kerkhofkapel.

Ga door de poort naar binnen.

Dit uniek in Nederland en zeer interessante terrassenkerkhof is in de mergelhelling langs de Cauberg aangelegd. Men vindt hier zeer verschillende wijzen van begraven. De Kerkhofkapel, uit mergelsteen gebouwd, werd direct na de aanleg van de begraafplaats gebouwd in de toenmalige neoclassicistische stijl. In die kapel liggen enkele pastoors van Valkenburg begraven. Zo ook pastoor Sarton, pastoor Hermans (stichter van de Lourdesgrot) en pastoor-historicus Welters.

Aan de rand van de begraafplaats, direct zichtbaar langs de Cauberg werden grafkapellen gebouwd met mergel, met grafkelders uitgegraven in de mergelwand. Ze liggen iets verhoogd en in de onmiddellijke nabijheid van de gravenwand op dit kerkhof. Één van de grafkapellen is met neogotische elementen in 1864 in opdracht van de adellijke familie **De Guasco** gebouwd. Een andere grafkelder uit 1883 is met neo-romaanse elementen in opdracht van de familie **Palmen** gebouwd. Deze heeft een symmetrische indeling met rondboogvormige gietijzeren deur in rondboogvormige omlijsting, geflankeerd door kleine boogvormige nissen. De grafkelder van de familie **Wehry** uit omstreeks 1885 heeft ook een symmetrische indeling. Aan de bovenzijde van de deur bevindt zich een plaquette met de inscriptie : "Caveau de la Famille Wehry". Van het interieur zijn onder meer van belang: een plavuizenvloer en een negental grafnissen afgedekt met grafstenen.

De grafkapel van de familie **H. Habets-Willems** werd in neogotische stijl in 1892 naar een ontwerp van architect dr. P. Cuypers gebouwd. De vrijstaande achtzijdige grafkapel telt één bouwlaag en wordt afgedekt met zadeldakjes met leien en bekroond met een lantaarn met een spits dakje. Links ernaast is de grafkelder, die hoort bij de kapel, uitgegraven in de mergelwand. De grafkapellen bezitten architectuurhistorische waarde wegens de esthetische kwaliteiten van het ontwerp, het bijzondere materiaalgebruik (mergel) en de ornamentiek.

Verder zijn er verschillende praalgraven te zien. Let op de Franse namen. Valkenburg werd tot 1815 door de Fransen overheerst en hoorde tot 1839 bij Luik. Vooral de ligging van de begraafplaats gaf de mogelijkheid om in het verleden grafnissen te bouwen in de mergelstenen helling. Deze grafnissen zijn met marmeren platen afgedekt.

Loop verder over het brede pad met rechts de onderste rij van de galerijgraven. Volg het pad naar links en rechts de trap van een tiental treden omhoog. Het pad gaat verder naar het later aangelegd deel van het kerkhof.

Aan uw rechterzijde ziet u het sobere, met witte kruisen, maar juist daarom zo indrukwekkende grafveld van de kloosterorde van de Paters van de HH. Harten. Hier passeert u weer een rij van grafnissen.

Ga bij de brede trap omhoog.

Op de terrassen zijn dan weer familiegraven aangelegd. Er zijn 4 terrassen, een 5^e terras is in aanleg. Op het vierde terras is een columbarium gebouwd. Hier wordt de as in de urnenmuur bewaard.

Ga de trap weer af en sla links af.

Daar, vóór de muur aan de Cauberg, vinden we een Joodse begraafplaats en een Protestants deel, waar de vroegere directeur/eigenaar van Klant's Zoo (voormalige dierentuin in Valkenburg) begraven ligt. Naast hem het graf van de directeur van circus Hagenbeck. Zijn opleiding tot 'dompteur van leeuwen' stond wereldwijd bekend.

Op het marmeren graf ligt een leeuw in marmer uitgehouwen. Aan het Protestantse deel grenst nog een deel van het eerder genoemde Grafveld van de Paters van de HH. Harten.

Ga dan weer langs het Joods kerkhof.

Naast de toegangspoort aan de muur bevindt zich een gedenkplaat voor de in de W.O. II omgekomen Joodse inwoners van Valkenburg.

Het kerkhof is dagelijks geopend, in de zomermaanden tot 20.00 uur en in de wintermaanden (november t/m april - tot 16 .00 uur).

Loop door de poort naar buiten, sla links af en steek voorzichtig over.

Even verder op de Cauberg ziet u aan de rechterkant een gedenksteen waar twee verzetsstrijders, leden van de "witte bende", die vanuit hun schuilplaats in de Gemeentegrot, de bevrijders (Amerikanen en Engelsen) in september 1944, tegemoet liepen en toen door het Duitse leger werden gedood.

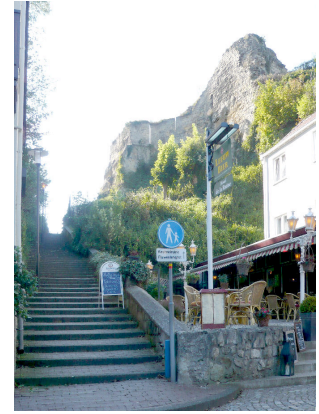
Ga via de trappen naar boven naar de gedachteniskapel. Hier ligt, juist op deze plek, een gedachteniskapel gebouwd (1957) ter gedachtenis aan de meer dan 300 gesneuvelde Limburgse Verzetshelden in W.O. II.

Loop de trap af naar beneden naar de Cauberg.

Door de groei van de steden, werden veel begraafplaatsen die buiten de stad waren aangelegd, alweer ingesloten door de stedelijke uitbreiding. Zo ook in Valkenburg. Door uitbreiding van het toerisme kwam dit unieke terrassenkerkhof te liggen tussen Thermae 2000 met z'n thermale baden, het Casino en een verblijfsaccommodatie voor toeristen.

We dalen nu links af de Cauberg af tot op de splitsing en slaan rechts af Daalhemerweg in. Verderop gaan we links de Van Meijlandstraat in.

Deze trappenstraat, uniek in Nederland, is een "dwingel"; een droge uitgegraven gracht ter bescherming van het kasteel, deze is later weer opgehoogd. Aan uw linker hand het Kasteel van Valkenburg, ontstaan in 1115 en opgeblazen in 1672. De vesting Valkenburg, in eerste instantie een kleine versterking op de Heunsberg, werd al snel een machtige en bijna onneembare hoogteburcht. Deze lag op een kruispunt van belangrijke wegen. De heren van Valkenburg breidden hun gebied gestaag uit, waardoor zij heersten over bijna geheel Zuid-Limburg. Van de vestingstad resten de Kasteelruïne, enkele poorten en een gedeelte van de vestingwerken. Ook het stratenpatroon is vrijwel onveranderd gebleven.

We vervolgen onze route en lopen door de trap weer af.

Aan de linkerkant de Berkelpoort uit de 13^e/14^e eeuw, toegangspoort tot de stad vanuit Aken.

We lopen door de poort verder, rechtdoor en volgen de bocht naar links, Muntstraat. Vóór de Grendelpoort slaan wij rechtsaf en nemen de Kerkstraat, het meest authentieke straatje van Valkenburg. Ook hier mooie ensembles in mergel gebouwd. Recht voor u de oude pastorie. Deze ligt met haar achterkant tegen de stadsmuur aangebouwd.

We slaan links af de Halderstraat in.

Hier zien we rechts de stadsmuur van zo'n 2 meter dik. Op het eind van de straat nemen wij de ingang rechts het Wallenplantsoen in. In de stadswal ziet u een open spaarboog met links daarvan een gedeelte van de grafsteen van Dirk van Pallandt, drossaard van Valkenburg (1467-1482). De grafsteen functioneerde gedurende een periode als dorpel van een boerderij totdat er een Amerikaanse tank over heen reed en men ontdekte dat het een deel van de grafsteen van Dirk van Pallandt was.

We lopen door tot aan Kasteel Den Halder.

Dit was een verdedigingstoren in de vestingwerken, later omgebouwd tot kasteeltje.

Hier slaan we rechts af, onder het poortje door en zien rechts de HH. Nicolaas- en Barbarakerk.

Plaats waar waarschijnlijk in de Romeinse Tijd een eenvoudig heiligdom stond langs de Heerbaan Tongeren-Keulen. Later in de 12/13e eeuw werd op deze plaats een eenvoudig kapelletje gebouwd dat uitgroeide tot een zaalkerkje. De eerste vermelding van een kerkgebouw is gedateerd in 1226. Toen Valkenburg in 1281 een zelfstandige parochie werd, werd de kerk geleidelijk omgebouwd tot een centraal bouw (kruisvormige grondslag) met een toren. In de 15e eeuw werden achtereenvolgens het koor, de toren

met ingesnoerde torenspits, het tussengelegen korte schip met dwarsbeuk en de zijbeuken gebouwd. Omdat de kerk binnen de vestingmuren gelegen was had zij drie priesters; een voor het hof (Kasteel van Valkenburg), een voor het gasthuis (opvang voor zieken en bejaarden) en een voor de parochiekerk. Van 1633 tot 1819 was de kerk simultaankerk voor katholieken en protestanten. In 1836, in 1891 en in 1904 werd de kerk vergroot. Lang geleden werd een overleden persoon veelal rondom, of in de kerk begraven. Dat was gewijde- en beschermde grond. Doordat op een gegeven moment de ruimte om de kerk overvol raakte, besloot men aan het begin van de 19e eeuw de begraafplaats te verplaatsen naar de rand van de stad.

We lopen nu via de Pélerinstraat naar de Grotestraat Centrum. Hier slaan we links af. Aan de overkant van de Geul ziet u de huidige VVV. Het gebouw wordt het 'Spaans Leenhof' genoemd en stamt uit 1661. Een schitterend mergelpand met mooie versieringen en ornamenten.

Loop terug over de brug de Grotestraat Centrum in.

Ook hier mergelpanden met mooie ornamenten, zoals links op de hoek Bakkerij Botterweck.

Rechts een 17e-eeuws poortje met Mariabeeld en daarnaast Hotel de l'Empereur; in de 15e eeuw Herberg Den Rooden Leeuw, later wijnhuis Faber, daarna een bierbrouwerij.

Museum Land van Valkenburg. Links op nummer 31 ligt het voormalige stadhuis en postkantoor met Jugendstilelementen uit 1900, ontworpen door de Amsterdamse architect J.H.C. Kröner. Het rechter gedeelte is nu in gebruik als museum. U vindt er naast de afdeling geologie, archeologie en de 'historie van het toerisme', ook een Charles Eyckzaal en een zaal met hedendaagse kunst. In de late middeleeuwen stond hier het Landshuis ofwel bestuurscentrum voor het Land van Valkenburg, annex gevangenis.

Op de rechterhoek van de gevel is er een plaquette aangebracht ter herinnering aan de Bokkerijders in 1774. Deze werden ten onrechte, na een afgedwongen bekentenis, veroordeeld en terechtgesteld.

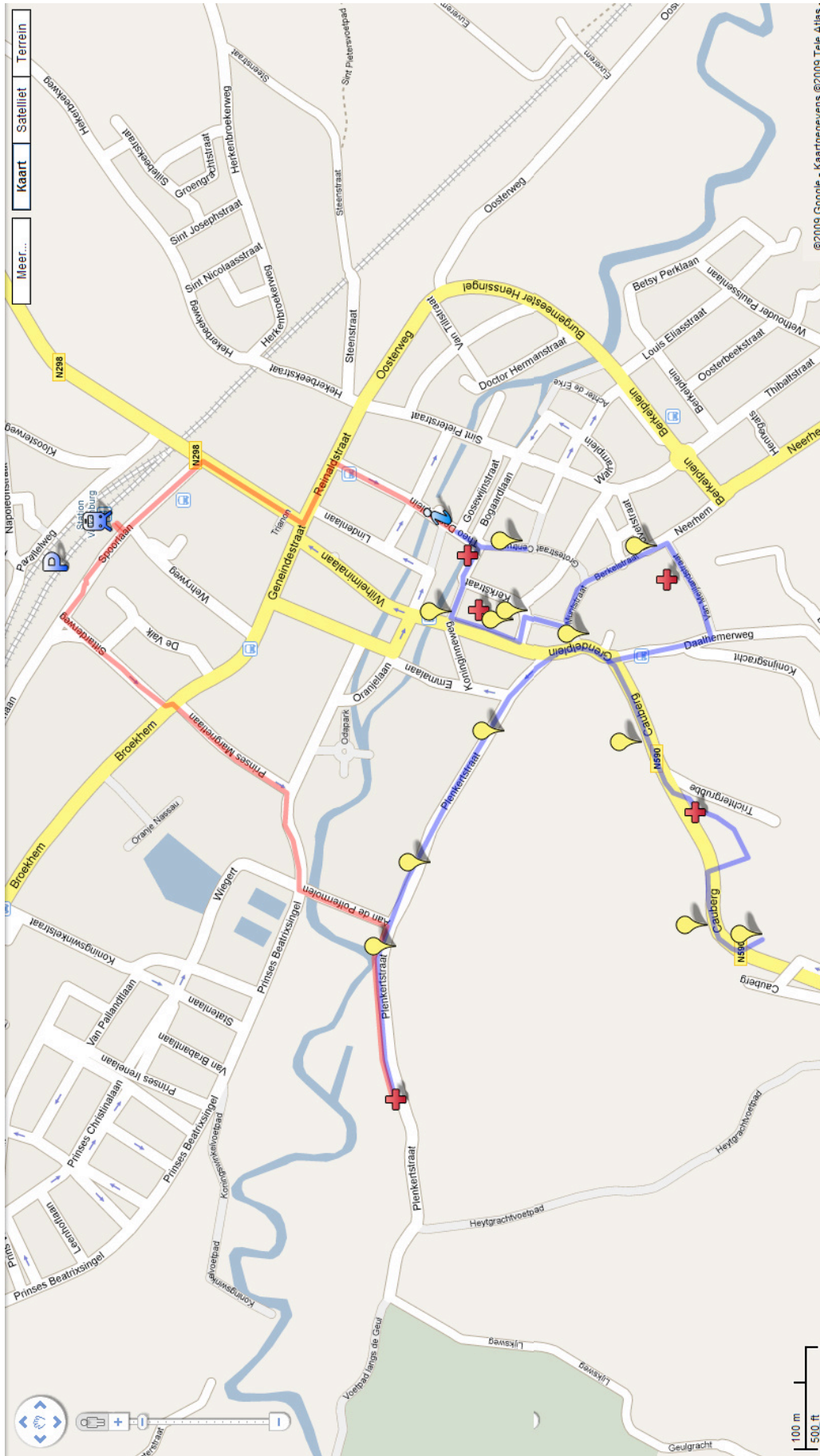
Dit is het eindpunt van deze route.

Terug naar het station, ga met de rug naar het museum, rechts af. Loop door tot het eind van de straat en sla links af, de Reinaldstraat in. Bij de verkeerslichten rechts en vóór de spoorwegovergang links af. Rechts zijn we terug bij het station van Valkenburg.

www.mergel.nu

*Tekst: Hélène Stohr-Hoenjet en Laurens Loozen
Bron Romeinse Katakomben: Katakombenstichting.*

LEGENDA

- + GRAVEN
- OVERIG
- WANDELROUTE
- ROUTE STATION

©2009 Google - Kaartgegevens ©2009 Tele Atlas